

Bronnenboekje examen VMBO-GL en TL
2003

tijdvak 1

GESCHIEDENIS EN STAATSINRICHTING CSE GL EN TL

GESCHIEDENIS EN STAATSINRICHTING VBO-MAVO-D

bron 1

Eenzijds verplichtte de VOC elk Ambonees gezinshoofd tien kruidnagelboomjes te planten en te onderhouden. Anderzijds dwong de VOC de Ambonezen tot zogenaamde hongitochten. Dit waren militaire expedities naar andere eilanden om kruidnagelbomen om te hakken en te verbranden.

bron 2

aantal mensen aan boord van VOC-schepen naar en van Azië, 1601-1795

periode	aantal reizigers op heenreizen	aantal reizigers op terugreizen
A: 1601-1700	317.800	111.400
B: 1700-1795	655.200	252.500

bron 3

Dit schreef Multatuli rond 1860 over de manier waarop Nederland met de kolonie Indonesië omging:

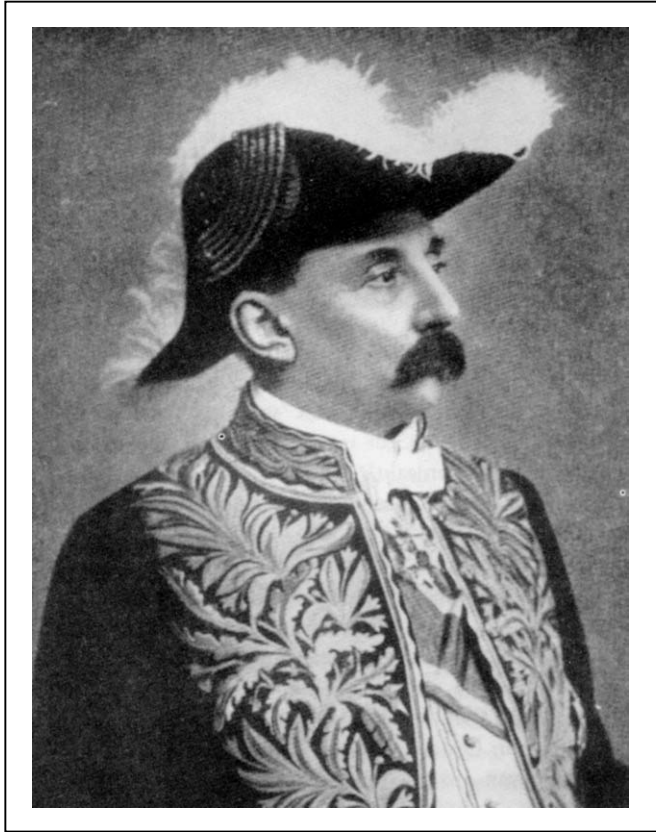
Ik zal het tegen iedereen zeggen, ook tegen de Koning als ik hem wijs op de juwelen in zijn kroon. Ik zal het ook aan de Nederlanders zeggen als ik ze wijs op hun kapitalen: die juwelen zijn gestolen, die kapitalen zijn geroofd, uw welvaart is diefstal.

bron 4

De totale opbrengst van het Cultuurstelsel wordt later geschat op enkele miljarden euro's. Dit geld werd alleen maar uitgegeven in Nederland. Hiermee werden kanalen en havens gegraven, spoorwegen aangelegd en huurkazernes, bankgebouwen en buitenhuizen gebouwd.

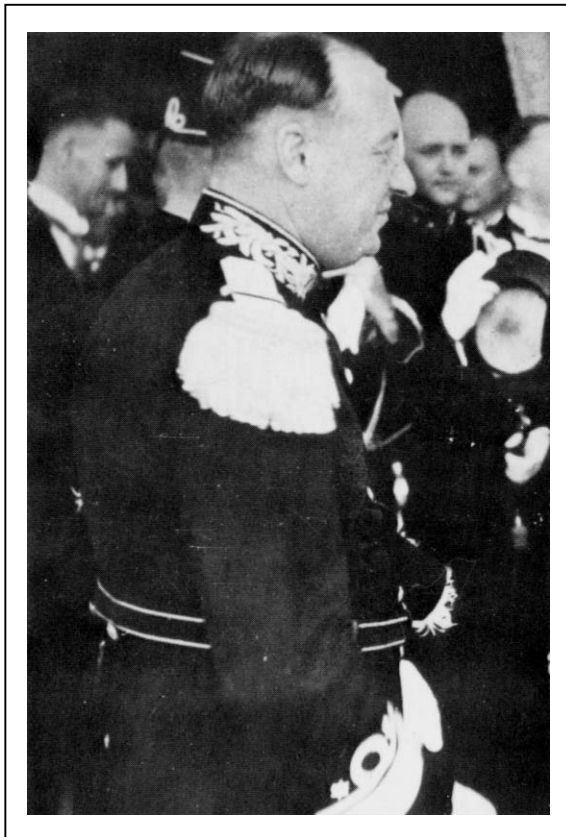
bron 5

gouverneur-generaal J.B. van Heutsz

bron 6

marineofficier K.W.F.M. Doorman

bron 7

VOC-bestuurder J.P. Coen

bron 8

“Probeer Java te verdedigen!” heeft de regering te Londen naar Batavia geseind. “U moet de aanvallen voortzetten, tot de vijand vernietigd is!”
“All ships follow me!” telegrafeert (...) aan de schepen van zijn eskader en ze volgen hem. De slag in de Javazee begint.

bron 9

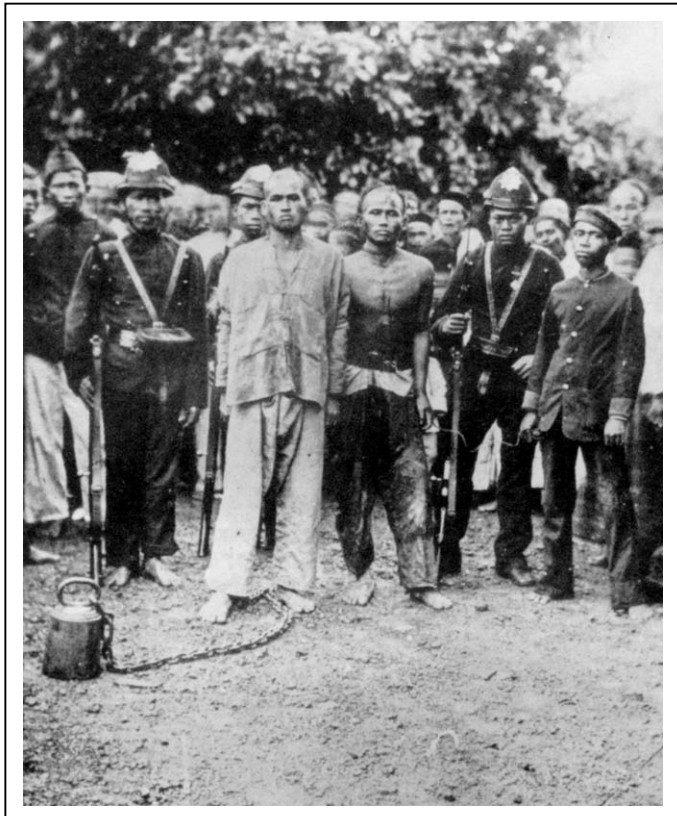
In de periode 1894-1914 is het grootste deel van het eilandenrijk veroverd. In deze twintig jaar werden de Buitengewesten onder Nederlands gezag gebracht. (...) was de centrale figuur van deze periode. Eerst als veroveraar, later als bestuurder. De veroveringen onder zijn gezag leidden een nieuw tijdperk in.

bron 10

Op 28 mei 1619 verscheen een vloot van zestien schepen, met 1220 bemanningsleden aan boord, voor de kust. Twee dagen later trokken in de vroege ochtend duizend man uit het fort van de vreemdelingen naar de inheemse bevolking. Daar lagen zeven- à achtduizend inlanders, onder wie drieduizend Bantammers. Het gevecht duurde een paar uur. Aan Hollandse kant sneuvelde één man. Op de puinhopen stichtte (...) de stad die bijna drieënhalve eeuw het Nederlandse hoofdkwartier in de Oost zou blijven, Batavia, het huidige Jakarta, de hoofdstad van Indonesië.

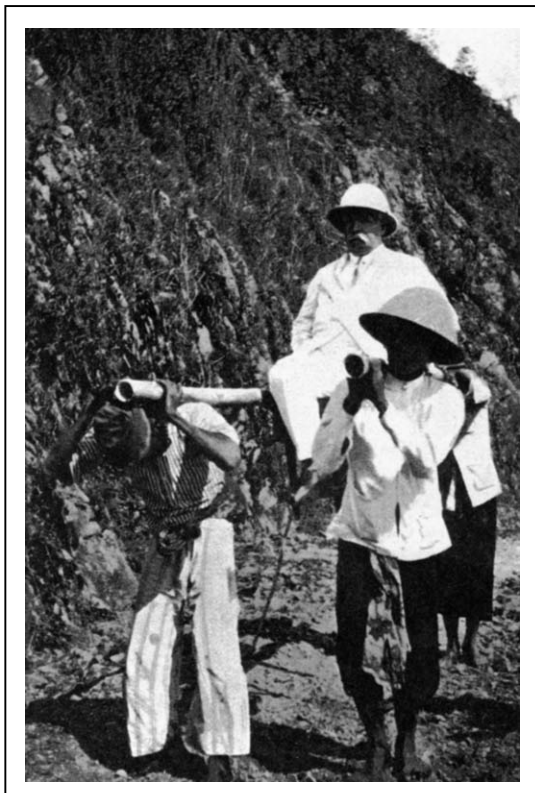
bron 11

gevangengenomen opstandige koelies

bron 12

een Nederlander op reis in Indonesië, rond 1928

bron 13

een uitspraak

Wij hebben driehonderd jaar hier in Nederlands-Indië gewerkt. Het zal nog wel driehonderd jaar duren voordat het land zelfstandig kan worden.

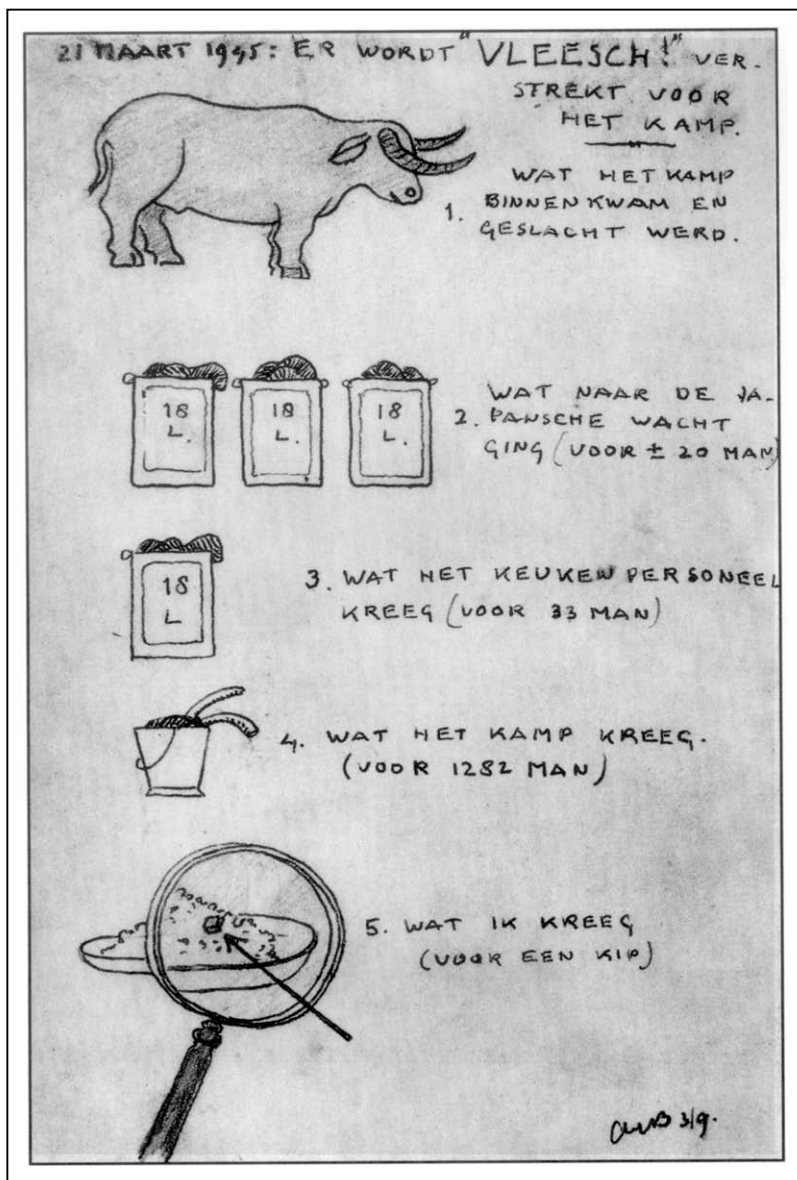
bron 14

een uitspraak

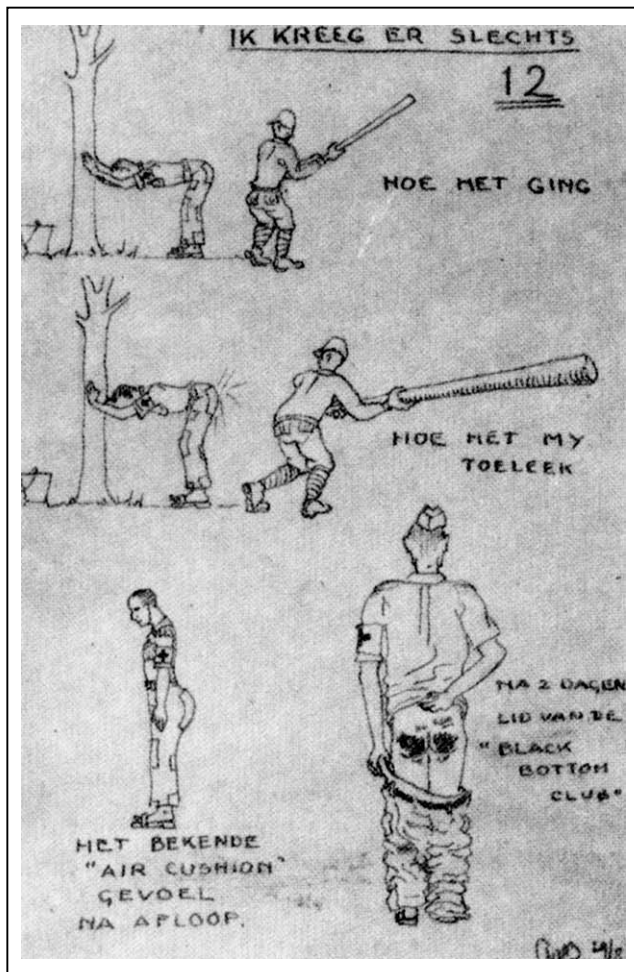
Wij zullen van Nederland geen volledig zelfbestuur krijgen, want dan lopen de winsten gevaar. Maar het moment zal komen dat de vrijheidsdrang een hoogtepunt bereikt. Dan zal Nederland kunnen kiezen: rustig weggaan of er worden uitgegooid.

bron 15

bron 17

bron 18

Soekarno over een gesprek met een Japanse bezetter

Ik moest deze Japanse militair wel vertrouwen. Goed, zei ik. Ik zeg u mijn volledige medewerking toe. Ik zal propaganda voor Japan maken. Dat doe ik alleen zolang onze samenwerking zich ontwikkelt in de richting van soevereiniteit voor mijn volk.

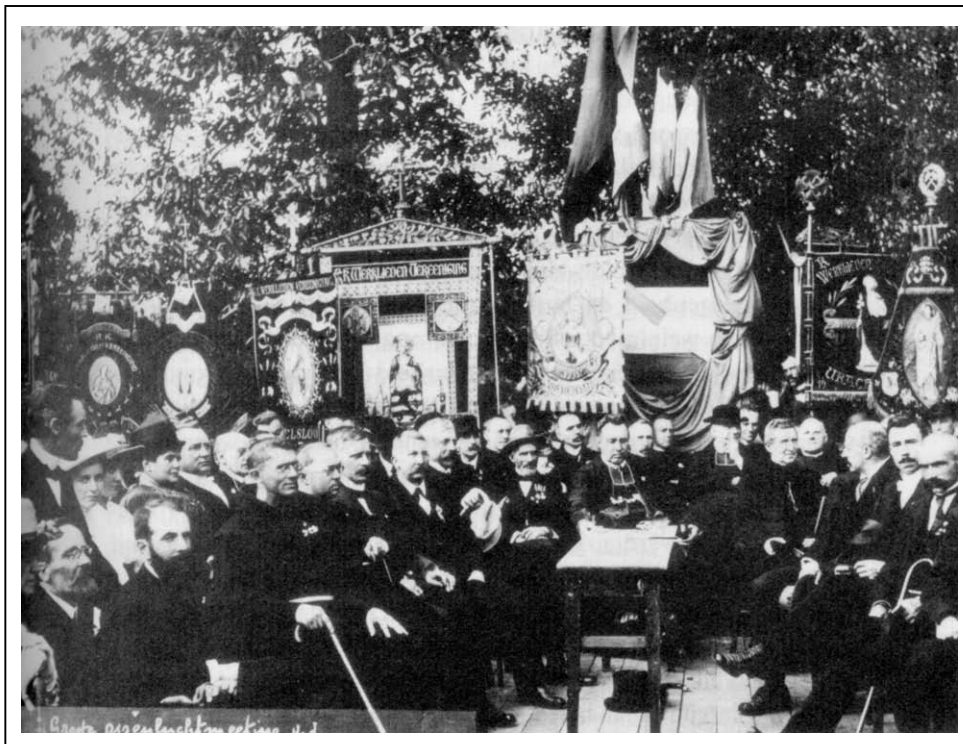
SOCIALE ZEKERHEID EN VERZORGINGSSTAAT IN NEDERLAND

+

ONTWIKKELING VAN DE GEZONDHEIDSZORG IN NEDERLAND

bron 20

bijeenkomst van de Rooms-Katholieke Werkliedenvereniging

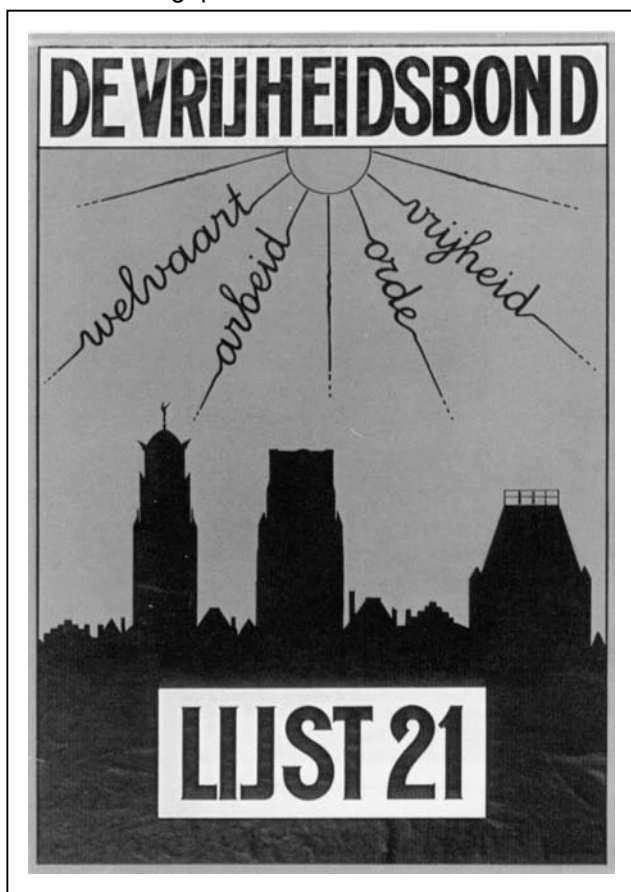
bron 21

katholieke zorg

bron 22

een verkiezingsposter

bron 23

Okki: weekblad voor de katholieke jeugd

ONDER REDACTIE VAN: Z. EERW. RECTOR W. VAN DEN HENGEL, UTRECHT; EERW. BROEDER
MARTINUS, HELMOND; A. M. VAN DEN DONK, VENLO
PRIJS 3½ CENT PER WEEK OF F 1.82 PER JAAR, PER POST F 2.34 PER JAAR - POSTREKENING No. 5970
UITGAVE: NAAML. VENN. DRUKKERIJ DE SPAARNESTAD - NASSAULAAN, HAARLEM

bron 24

uit een brief van de gezondheidscommissie aan de Nijmeegse gemeenteraad

In de Zwanengas te Nijmegen staat een waterpomp voor gemeenschappelijk gebruik. De kwaliteit van het water is bijzonder slecht. Als men het water een paar minuten laat staan, komt er een dik vlies op.

bron 25

uit het rapport van onderzoek naar de woningtoestand in Nijmegen

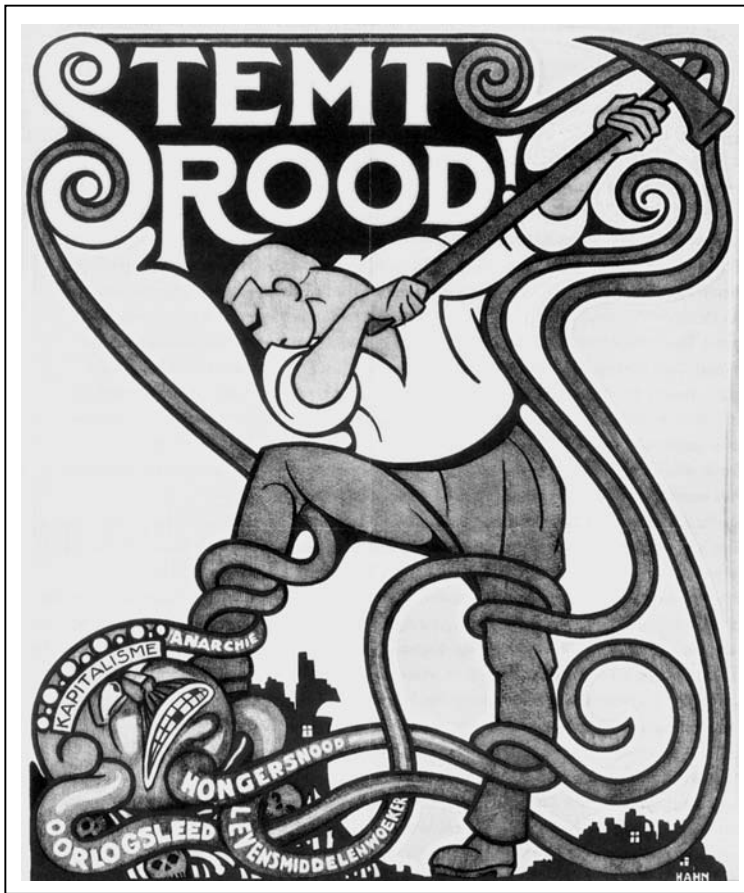
De toestand van de toiletten is in alle onderzochte straten onvoldoende. Soms moeten zelfs 21 gezinnen één toilet met elkaar delen. Er is één woning waar door de gang de urine van het naastgelegen huis wordt afgevoerd.

bron 26

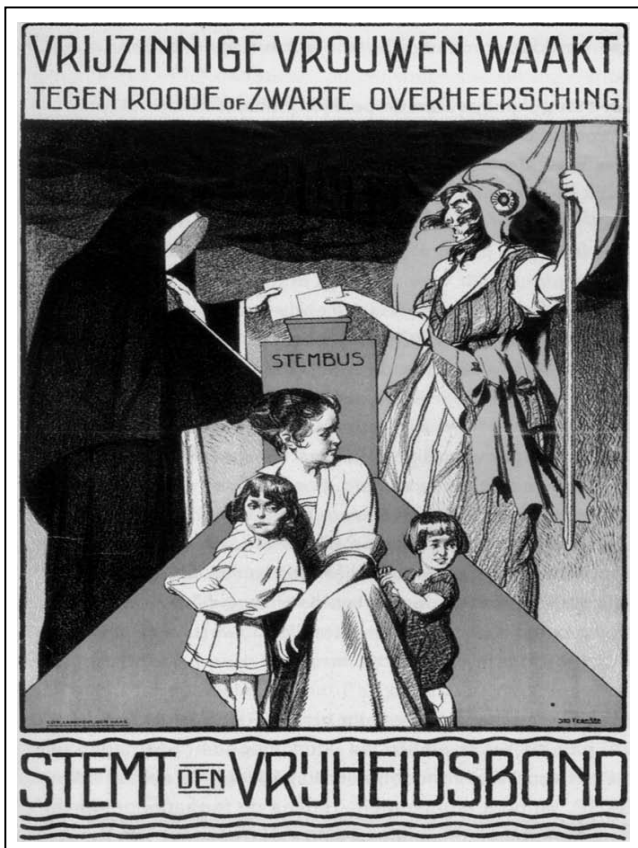
standpunt van een wethouder van de gemeente Nijmegen over woningverbetering

Waarom slopen? Laten we eerst de situatie goed onderzoeken. De gemeenteraad heeft altijd geaccepteerd dat krotten verhuurd werden. Waarom dan nu plotseling onbewoonbaar verklaren en slopen? Dat is onfatsoenlijk.

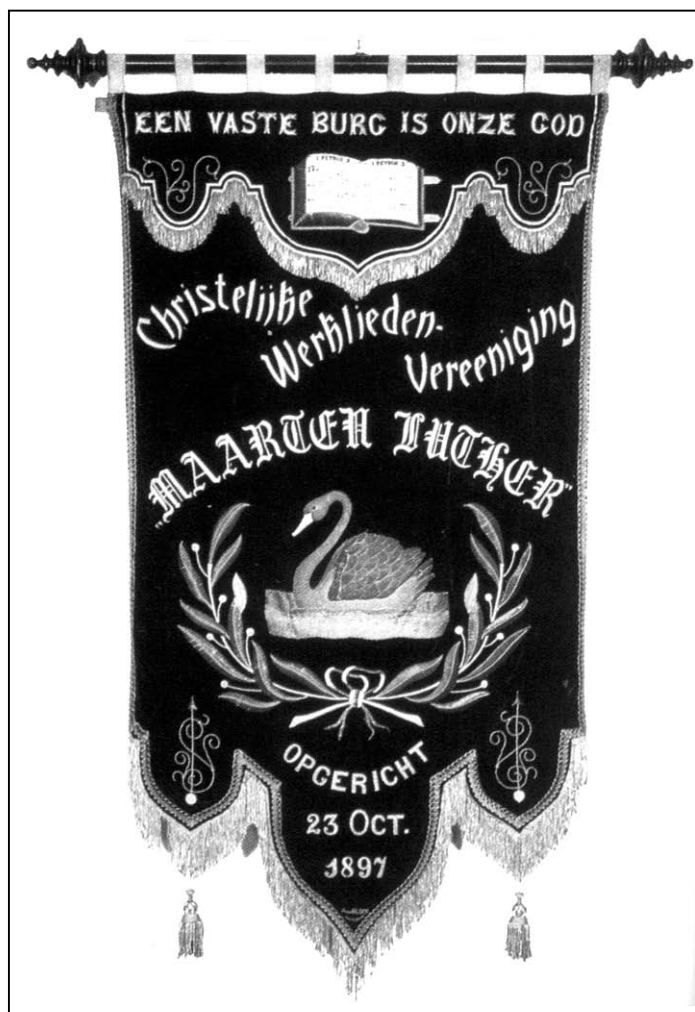
bron 27

bron 28

bron 29

bron 30

uit de geschiedenis van een ziekenfonds

Er was een sterke achteruitgang in inkomen. Hierdoor zegden steeds meer mensen hun lidmaatschap van het ziekenfonds op. De directie besloot om werklozen minder contributie te laten betalen.

bron 31

over steun en steunuitkering

Om steun te krijgen moesten de werklozen zich bij de stempellokalen melden, soms wel twee keer per dag. Met deze dagelijkse meldplicht moesten zij bewijzen dat ze geen betaald werk hadden. Bijverdiensten moesten worden opgegeven. Vaak werden zelfs de kleinste bijverdiensten van de steunuitkering afgetrokken. Nadat een ambtenaar alles had goedgekeurd, werd op de werklozenkaart een stempel met de datum gezet.

bron 32

Een Tweede-Kamerlid zei in 1987:

De laatste tijd komen we via de media te weten dat er allerlei tegenslagen in de volkshuisvesting zijn. Zo verschenen er berichten dat dit jaar door de overheid teveel is uitgegeven aan huursubsidie.

bron 33

overheidsinkomsten en overheidsuitgaven in 1970 en 1980

Overheidsinkomsten in miljarden guldens	1970	1980	Toename in procenten
belastingopbrengst	49,1	172,0	250%

Overheidsuitgaven in miljarden guldens	1970	1980	Toename in procenten
- ouderdom	5,3	19,4	266%
- arbeidsongeschiktheid	1,7	13,9	717%
- werkloosheid	0,7	5,7	714%
- bijstand	1,0	4,5	350%